

Seminář k novele autorského zákona

28. ČERVNA 2022



Základní informace o novele

- implementace 2 směrnic modernizujících autorské právo z roku 2019 (**2019/790, o autorském právu a právech s tím souvisejících na jednotném digitálním trhu**; 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorských práv pro některé služby vysílatelů a přenosy vysílání)
- **minimalistická implementace**
- nejzásadnější body:
 - „**právo vydavatele**“ - spravedlivá odměna (licenční poplatky) pro vydavatele od vyhledávačů, agregátorů zpráv, sociálních sítí a monitoringů za přebírání jejich výstupů (čl. 15)
 - lepší **vymáhání autorských práv od úložišť** (čl. 17)
 - jasnější pravidla výjimek pro vzdělávací účely či datovou analýzu

Stav projednávání

- novela momentálně **čeká na projednání garančním výborem**, zatím poslanci opakovaně nezaujali stanovisko k předloženým pozměňovacím návrhům
- výbor rozhodne až po prázdninové pauze, druhé čtení proběhne patrně až v září/říjnu
- rychlost dalšího postupu zatím nelze s jistotou predikovat (teoreticky lze přijmout do konce roku 2022)
- momentálně je k návrhu nahráno **10 pozměňovacích návrhů**, během druhého čtení lze očekávat nahrání dalších
- zatím ještě nebyla udělena pokuta, nicméně **ČR je v implementačním skluzu** a Evropská komise si již vyžádala podání vysvětlení
- implementační lhůta uplynula před rokem (7. června 2021)

Cíle zavedení práva vydavatele

- Rec 55 směrnice:

*Je třeba **uznávat a dále podporovat organizační a finanční příspěvek vydavatelů** k výrobě tiskových publikací, aby byla zajištěna **udržitelnost vydavatelského odvětví**, a tím podpořena dostupnost spolehlivých informací. Je proto nezbytné zajistit na úrovni Unie harmonizovanou právní ochranu tiskových publikací v souvislosti s jejich online užitím poskytovateli služeb informační společnosti, přičemž stávající pravidla Unie v oblasti autorského práva, která se vztahují na soukromé nebo nekomerční užití tiskových publikací jednotlivými uživateli, včetně případů, kdy tito uživatelé sdílejí tiskové publikace online, zůstávají nedotčena.*

Na koho se právo vydavatele vztahuje?

- Rec 56:

Pro účely této směrnice je třeba vymezit pojem tiskové publikace tak, aby zahrnoval **pouze novinářské publikace** zveřejněné v tištěných nebo jiných médiích v rámci výdělečné činnosti, která představuje poskytování služeb podle práva Unie. Takto vymezené tiskové publikace by měly zahrnovat například **deníky, týdenní nebo měsíční časopisy s obecnou nebo speciální tematikou, včetně časopisů založených na předplatném, a zpravodajských internetových stránek**. Tiskové publikace obsahují převážně literární díla, avšak čím dál více zahrnují jiné druhy děl a jiných předmětů ochrany, zejména fotografie a videa. Na periodické publikace vydávané **pro vědecké či akademické účely, jako jsou například odborné časopisy, by se ochrana tiskových publikací podle této směrnice vztahovat neměla**. Tato ochrana **by se neměla vztahovat ani na internetové stránky, například blogy**, které poskytují informace coby součást činnosti, která není prováděna z podnětu, na redakční odpovědnost a pod kontrolou poskytovatele služeb, jako je například vydavatel zpravodajství.

- Čl. 2

„**tiskovou publikací**“ sbírka tvořená převážně literárními díly novinářské povahy, která může rovněž obsahovat jiná díla a jiné předměty ochrany a která:

- a) představuje jednotlivou položku v rámci periodicky zveřejňované nebo pravidelně aktualizované publikace pod tímž názvem, jako jsou noviny nebo časopis s obecnou či speciální tematikou;
- b) má za cíl poskytovat veřejnosti informace z oblasti zpravodajství nebo jiných témat a
- c) je zveřejněna v jakémkoli médiu z podnětu, na redakční odpovědnost a pod kontrolou poskytovatele služeb.

Periodické publikace vydávané pro vědecké či akademické účely, jako jsou vědecké časopisy, se nepovažují za tiskové publikace pro účely této směrnice;

Obsah práva vydavatele – čl. 15 směrnice

1. Členské státy přiznají vydavatelům tiskových publikací usazeným v některém členském státě práva stanovená v článku 2 a v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES k užití jejich tiskových publikací online poskytovateli služeb informační společnosti.

Práva stanovená v prvním pododstavci **se nevztahují na soukromá nebo nekomerční užití tiskových publikací individuálními uživateli.**

Ochrana poskytnutá podle prvního pododstavce **se nevztahuje na vložení hypertextových odkazů.**

Práva stanovená v prvním pododstavci se nevztahují **na užití jednotlivých slov nebo velmi krátkých úryvků z tiskových publikací.**

2. Právy stanovenými v odstavci 1 nejsou dotčena ani ovlivněna žádná práva, která právo Unie přiznává autorům a jiným nositelům práv v souvislosti s díly a jinými předměty ochrany, které jsou součástí tiskové publikace. Práv stanovených v odstavci 1 se nelze vůči těmto autorům a jiným nositelům práv dovolávat, a zejména je nesmí zbavit jejich práva užívat svá díla a jiné předměty ochrany nezávisle na tiskové publikaci, jíž jsou součástí.

Pokud je dílo nebo jiný předmět ochrany součástí tiskové publikace na základě nevýhradní licence, nelze se dovolávat práv stanovených v odstavci 1 za účelem zákazu užití jinými oprávněnými uživateli. Práv stanovených v odstavci 1 se nelze dovolávat za účelem zákazu užití děl nebo jiných předmětů ochrany, jejichž doba ochrany uplynula.

3. Ve vztahu k právům stanoveným v odstavci 1 tohoto článku se použijí obdobně články 5 až 8 směrnice 2001/29/ES, směrnice 2012/28/EU a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564.

4. Práva stanovená v odstavci 1 **zanikají dva roky po zveřejnění tiskové publikace.** Tato lhůta se počítá od 1. ledna roku následujícího po dni zveřejnění dané tiskové publikace.

Odstavec 1 se nevztahuje na tiskové publikace poprvé zveřejněné před 6. červnem 2019.

5. Členské státy stanoví, že **autoři děl, která jsou součástí tiskové publikace, obdrží přiměřený podíl na příjmech,** které plynou vydavatelům tiskových publikací od poskytovatelů služeb informační společnosti za užití jejich tiskových publikací.

Obsah novely – česká úprava

§ 87b – Právo vydavatele tiskové publikace

- (1) **Tiskovou publikací se pro účely tohoto zákona rozumí sborník tvořený převážně literárními díly novinářské povahy**, který může rovněž obsahovat jiná díla a jiné předměty ochrany a který
- a) představuje jednotlivou položku v rámci **periodicky zveřejňované nebo pravidelně aktualizované publikace pod tímž názvem, jako jsou noviny nebo časopis**,
 - b) obsahuje informace z oblasti zpravodajství nebo jiných oblastí a
 - c) byl zveřejněn vydavatelem, **na jeho redakční odpovědnost a pod jeho kontrolou**.
- (2) Za tiskovou publikaci podle odstavce 1 se **nepovažuje taková tisková publikace, která byla zveřejněna pro vědecké nebo akademické účely**.
- (3) Vydavatel tiskové publikace usazený v některém z členských států Evropské unie nebo v některém ze států tvořících Evropský hospodářský prostor má výlučné majetkové právo svou tiskovou publikaci užít a udělit poskytovateli služeb informační společnosti oprávnění k výkonu tohoto práva; bez udělení takového oprávnění lze užít tiskovou publikaci pouze v případech stanovených tímto zákonem.
- (4) Právem užít tiskovou publikaci je právo na
- a) rozmnožování tiskové publikace pro účely jejího užití online,
 - b) zpřístupňování tiskové publikace veřejnosti způsobem podle § 18 odst. 2.
- (5) Právo vydavatele tiskové publikace je převoditelné.
- (6) Právo vydavatele tiskové publikace **trvá 2 roky** od zveřejnění tiskové publikace.
- (7) Ustanovení § 2 odst. 3, § 4, 6, 7 a 9, § 12 odst. 2 a 3, § 13 a 14, § 18 odst. 2, § 27 odst. 8, § 27a až 29, § 31 odst. 1 písm. b) a odst. 2, § 31a, § 34 písm. a) až c), § 37 odst. 1 písm. a) a b), § 37a a 37b, § 38a odst. 1, § 39 až 41, § 43 a 44 a § 53 až 57 platí obdobně i pro právo vydavatele tiskové publikace.
- (8) Právo užít tiskovou publikaci podle odstavců 3 a 4 se nevztahuje na užití jednotlivých slov nebo velmi krátkých úryvků z tiskové publikace a na vložení hypertextových odkazů.
- (9) Při jednání o udělení oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci podle odstavce 3 je poskytovatel služby informační společnosti **povinen zachovat vůči vydavatelům tiskové publikace spravedlivý, rovný a nediskriminační přístup**.

Obsah novely – důvodová zpráva

Tiskovou publikací se pro účely autorského zákona v rámci implementace nové ochrany práv vydavatelů těchto publikací rozumí, v souladu s bodem 56 odůvodnění směrnice o APnaJDT, **zejména denní tisk (deníky), týdeníky nebo měsíčníky, tj. periodika zaměřená na poskytování zpravodajství a dalších forem publicistiky, jako jsou komentáře, články na obecná či speciální témata, rozhovory, recenze apod.** S ohledem na negativní vymezení tiskové publikace v čl. 2 bodu 4 směrnice se nová úprava nevztahuje na vědecké a odborné časopisy a podobná periodika vydávaná pro vědecké nebo akademické účely.

Tiskovou publikací se rozumí, s ohledem na použitý pojem „zveřejňované...“ v § 87b odst. 1 písm. a), tj. nikoli „vydané“, **jak periodika vydávaná tiskem** (v podobě hmotných rozmnoženin), tak i **„online periodika“ zpřístupňovaná v nehmotné podobě online** (srov. § 4 odst. 1 AZ), podle něhož „zveřejněním“ je mj. vydání či jiné zpřístupnění veřejnosti.

Směrnice o APnaJDT neobsahuje definici pojmu „vydavatel tiskové publikace“, pouze definici tiskové publikace jako takové, přičemž ta je širší, než definice upravená tiskovým zákonem č. 46/2000 Sb.

Obsah novely – přehled

- *racio*: obecně poskytovatelé služeb informační společnosti (internetové vyhledávače, agregátory zpráv, sociální sítě) **generují zisk zpřístupňováním/odkazováním na novinářské publikace**, aniž by vydavatelům poskytovali spravedlivou odměnu
- poskytovatelé služeb informační společnosti potřebují spravedlivým, rovným a nediskriminačním vyjednáváním (§ 87b odst. 9) **získat udělení práv k užívání**
- **metodika výpočtu parametrů relevantních pro určení výše poplatku** hrazeného od poskytovatelů služeb informační společnosti bude předmětem debat; v případě kolektivní správy jeho výši určuje kolektivní správce sazebníkem podle stávajících pravidel. V případě sporů o konečné výši plateb může vždy rozhodnout až příslušný soud.
- **metodika rozúčtovacího mechanismu a stanovení parametrů relevantních pro dělení výnosů z licenčních poplatků** mezi zastupované členy bude také předmětem interního rozhodnutí kolektivního správce a následného schválení ze strany Ministerstva kultury.
- problematika **výjimky pro velmi krátké úryvky** (§ 87b odst. 8)

Světový kontext a transpozice směrnice EU

Nadnárodní digitální platformy se zavedení směrnice brání a používají k tomu různé strategie a taktiky:

- **rozděl a panuj** (cílem je vytvořit si na jednotlivých trzích vybranou skupinu loajálních vydavatelů)
- **jedová pilulka** (ustanovení vložené do smlouvy, pokud bude existovat povinnost platit kolektivnímu správci, potom všechny dosavadní výhody končí)
- **utajení** (individuální a netransparentní smluvní vyjednávání s vydavateli v maximálním možném utajení komerčních podmínek a to díky NDA)
- **jablka a hrušky** (nastavení dostatečně nízké srovnatelné cenové hladiny prostřednictvím dodatečného licenčního programu)
- **vystražit a vyjednávat** (pod hrozbou úplného vyřazení vydavatelského obsahu lze následně vyjednat výrazně výhodnější podmínky)

Existuje **různá praxe a různé modely regulace ve světě** (Francie, Austrálie, Německo apod.).

Obsah novely – podíl pro autory

§ 25b

Právo na přiměřený podíl na příjmech vydavatele tiskové publikace

Autor díla, které je součástí tiskové publikace, má právo na přiměřený podíl na příjmech vydavatele tiskové publikace plynoucích tomuto vydavateli z výkonu práva podle § 87b.

Obsah novely – ďábel je v detailu

- **Jak stanovit a následně vypočítávat platby** od poskytovatelů služeb informační společnosti (paušální částkou/podle míry a rozsahu užití/procentní sazbou z online inzertních výnosů/podle jiných kritérií)
- **Kdo má platit** a kolik (jaká je hodnota licenčních práv vydavatelů a jak ji stanovovat)
- Jaký bude rozúčtovací mechanismus výnosů z licenčních poplatků mezi zastupované vydavatele – **nutnost najít objektivní hlediska**
- Transparentnost fungování bude vyžadovat **neutrální a důvěryhodná data**
- **Kolektivní správa**
- **Celoevropský přístup**

Obsah novely – další body

- § 46 – **omezení úložišť**
- § 31a - Licence pro digitální výuku
- § 37b - Licence pro užití díla nedostupného na trhu
- § 38g - Licence pro karikaturu, parodii nebo pastiš
- § 39c - Licence k **rozmnožování díla pro účely automatizované analýzy textů nebo dat**

(1) Do práva autorského nezasahuje ten, kdo zhotoví rozmnoženinu díla za účelem automatizované analýzy textů nebo dat v digitální podobě, prováděné za účelem získání informací, zahrnujících mimo jiné vzory, tendence a souvztažnosti; takto zhotovenou rozmnoženinu je oprávněn uchovat pouze po dobu nezbytnou pro účely této automatizované analýzy textů nebo dat.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije pro rozmnoženiny díla, jehož autor si užití podle odstavce 1 výslovně vyhradil vhodným způsobem; v případě díla zpřístupněného podle § 18 odst. 2 strojově čitelnými prostředky.

- § 39d - Licence k rozmnožování díla pro účely **automatizované analýzy textů nebo dat k vědeckému výzkumu**
- **Sdělování informací o užití díla autorům** (§ 2374a občanského zákoníku)
- **Omezení pevně sjednané odměny** „Odměna může být ujednána jako pevná částka pouze v odůvodněných případech a s ohledem na zvláštnosti jednotlivých odvětví.“ (§ 2374a)

Obsah novely – pozměňovací návrhy

- definují konečné znění zákona, jsou projednávány politiky ve Sněmovně (příp. v Senátu)
- 7 PN kopírujících body představené na semináři organizovaném MK ČR
 - dobrovolná kolektivní správa (**princip opt-in**);
 - výjimka pro velmi krátké úryvky (**bezplatné užití** do 240 znaků);
 - výjimka pro soukromé použití (**výňatku** včetně hyperlinku) na sociálních sítích;
 - výjimka pro vzdělávání;
 - proti obecné monitorovací povinnosti a overblockingu;
 - vyvratitelná domněnka u získávání práv;
- přísnější pravidla pro **reprízovné** (bude se načítat až ve druhém čtení)
- družicový přenos se považuje za kabelový (bude se načítat až ve druhém čtení)
- pozměňovací návrh upravující **pravidla vymáhání dodržování čl. 15**, včetně zvýšení sankcí, stanovení zákazu obcházení práva vydavatele a určení kritérií pro výpočet spravedlivé odměny

Obsah novely – kolektivní správa

- obecně upravuje hlava IV o právu autorském (§ 95 ff); **není novinka této novely**
- *ratio*: aby měli vydavatelé silnější, jednotný hlas a větší vyjednávací sílu
- *princip*: vybere od poskytovatelů služeb informační společnosti peníze a následně je přerozdělí mezi zastupované členy, platby určeny **sazebníkem** a **rozúčtovacím řádem**
- kolektivní správce je pouze jeden a musí být schválen rozhodnutím Ministerstva kultury
- směrnice ponechává zvolenou formu na jednotlivých členských státech:
 - **povinná kolektivní správa**: není vhodná pro výlučná práva, hodí se v případech, kdy nelze přesně určit míru užití práv
 - **rozšířená kolektivní správa**: režim opt-out, navrženo Ministerstvem kultury z důvodu automatického zastoupení všech vydavatelů bez rozdílu jejich postavení na trhu;
 - **dobrovolná kolektivní správa**: režim opt-in

Další kroky



- Unie vydavatelů a SPIR ustanovuje „společný přípravný výbor pro vznik nové organizace kolektivního správce“, který je otevřen všem zájemcům
- svolání úvodního zasedání budou organizovat společně obě profesní asociace, ve kterých mají své zastoupení významní čeští vydavatelé a které realizují měření mediálního trhu (tedy Unie vydavatelů a SPIR);
- pokud se chcete aktivně účastnit, napište na info@spir.cz nebo unie@unievydavatelu.cz;
- koordinace s dalšími profesními asociacemi přímo nebo např. v rámci sekce KKP Hospodářské komory ČR;
- pokud chcete mít pravidelné, aktuální a ověřené informace, můžete se stát členem některé profesní asociace (Unie vydavatelů nebo SPIR), kde se tomuto tématu dále podrobně věnují dedikované odborné komise.

Prostor pro otázky

Děkujeme vám za pozornost

